

СТАНОВИЩЕ

за научните трудове и академичната дейност

на доц. д-р Александър Стоянов Омарчевски,

представени за участие в конкурс за заемане на академична длъжност

„професор“

в професионално направление *2.4. Религия и теология*, по научна специалност

Обща история на Църквата (I-XI в.) за нуждите на СУ „Св. Кл. Охридски“

от доц. д-р Павел Павлов

Настоящото становище е изготвено въз основа на документи, постъпили по конкурс, обявен от СУ „Св. Климент Охридски“ в ДВ, бр. 14 от 19.02.2016 г. Представените документи съответстват на изискванията. Процедурата по конкурса е коректно спазена. На проведеното на 26 април 2016 г. първо заседание на научното жури (определено със заповед на Ректора на СУ „св. Климент Охридски“ – РД 38 196/05.04.2016) бях избран за негов Председател и определен да дам становище по конкурса.

1. Конкурсът

Конкурсът е достатъчно обезпечен като хорариум. Натовареността се осигурява от лекции по дисциплини в ОКС „бакалавър“ и в ОКС „Магистър“ в Богословския факултет на СУ.

Конкурсът за професор по дисциплината е належащ и по още една причина. След неочакваната кончина на проф. д-р Христо Стоянов през 2000 г. (на 59 г.) дисциплината Обща история на Църквата дълго време се преподаваше от нехабилитиран преподавател, а по сетне и от доцент без да имаме професор,

който да запълни празнината в раздела История на Църквата. В случая беше водещо желанието на колегията мястото да бъде заето от учениците на проф. Стоянов. С този конкурс се финализира едно 15 годишно усилие за запазването на традицията и запълването на празнината.

Доц. д-р Александър Стоянов Омарчевски е единствен кандидат в конкурса.

За участие в конкурса той представя списък на публикации, съдържащ **15 заглавия**, в т.ч. **1 отпечатана монография** и **14 студии и статии**. Всички посочени заглавия са по научната специалност на конкурса или в непосредствено отношение с нея. Всички са публикувани след хабилитацията му през 2004 г.

2. Кандидатът

Дипломира се в Духовната академия „Св. Климент Охридски“. Още като студент става библиотекар на Академичната библиотека. Специализира в Ерланген и Хайделберг. От 1992 г. е хон. асистент в Богословския факултет на СУ. В периода 1995-2000 преподава в Югозападния университет. Защищава докторат по богословие през 1999 г. на тема „*Акакиевата схизма (484–519)*“. От 2001 г. чете лекциите по *Обща история на Църквата* в БФ на СУ. Кариерата му е белязана от поемането на сериозни административни ангажименти – ръководител на катедра, зам. декан и декан. Ръководител е и на магистърската програма *Църква и медии*. Доц. Омарчевски е научен ръководител на докторанти и магистранти. Участва в много научни журита (13) за присъждане на научни степени и звания. Експерт в НАОА.

Кандидатът има активна проектна дейност. Има множество участия на международни и национални научни конференции, вкл. като техен организатор и ръководител. Омарчевски има множество преводи и редакции на преводи, както на извори, така и на съвременна богословска литература. Учредител и член е на няколко организации, научни центрове и комисии. Член и на Богословската

комисия на Св. Синод на БПЦ, както и на Епархийският съвет на Софийска митрополия.

Александър Омарчевски е добър колега, лоялен член на академичната общност. Подкрепя своите колеги и подпомага израстването на по-младшия научен кадър. Добронамерен и учтив с всички.

3. Монографията

Поради обема на становището ще се спра само на основното съчинение, с което доц. Омарчевски кандидатства в конкурса, монографията *„Свети император Константин I Велики (306-337)“*, 2016.

Св. Константин Велики безспорно е най-големият държавник в християнската цивилизация. Харизматичен владетел, който чрез своето избранничество свише, радикално променя езическото наследство и създава християнска империя, колкото и условно да е това определение. Промяната на законодателството в духа на Евангелския закон, административните реформи, промените в армията, създаването на нова столица, свикването на съборите и т.н. са огромни приноси за утвърждаването на християнския светоглед. Св. Константин действа като избран от Бога създ, подобно на св. цар Давид или св. ап. Павел. Освен това, допълнителна сантименталност създава фактът, че великият император се ражда и действа на нашите земи, както и това че култът към него е най-добре запазен на Балканите (празници, храмове, манастири, наименования и т.н.). Да се пише за подобна личност и то всеобхватно и изчерпателно е истинско предизвикателство, което адмираiram.

Още от пръв поглед проличава огромната изследователска и систематизаторска работа по събирането и осмислянето на материала. Прави впечатление прецизната работа с изворите. Привлечена е значителна библиография.

Съчинението е изпълнено в добрите традиции на църковно-историческата школа – образцово съчетаване на консервативния подход, съчетан със съвременен език и стил. Монографията запълва една необходимост от подобно съчинение на български език. Омарчевски от години се занимава с ранната история на Църквата, с особен акцент върху връзката на Империята и императорите с Църквата. След неговата монография за религиозната политика на Юстиниан сега имаме отново съчинение, посветено на личността на велик император. Просопографският подход, използван от автора в пълнота разкрива образа на светеца-владетел.

Интересен е и опитът на Омарчевски (подобно на П. Мутафчиев) да обяснява част от историческите събития и процеси с особеностите на географията. В тази връзка бих препоръчал включването и на географски карти, които по-ясно да илюстрират текста.

Засегнати са и редица важни богословски въпроси, свързани с темата за съборите, каноните, разколите и ересите от този период на историята на Църквата. Може би е твърде субективна преценка от моя страна, но на места ми се струва прекалено предоверяването само на Евсевий Кесарийски, който безспорно е твърде едностранчив по обективни причини.

Съчинението е написано с отношение, повествованието се чете лесно и увлекателно. Вътре, в главите има различни етюди, които обогатяват съчинението и го правят увлекателно и живо – за илирийските императори, за разкола на донатистите, за законодателството на Константин и т.н. Изградени са и доста портрети (тетрарсите, св. Елена, св. Атанасий и др.), както и много умело са живописани отношенията помежду им. Езикът и стилът са блестящи. Разбира се, проличават и пропуски, характерни за конкурсните текстове – правописни грешки, пропуски, непълнота, натрапчиви повторения и т.н. Бих препоръчал и прецизиране на някои много често употребявани термини (напр. революция).

В заключение, смятам че монографията има необходимите научни приноси, правилно осветлява духа и личността на Великия светец-император и е необходимо научно четиво за студенти и просветена публика.

Убедено подкрепям кандидатурата на доц. Омарчевски и препоръчвам на Научното жури да предложи на Факултетния съвет на Богословския факултет при СУ „Св. Кл. Охридски“ да избере **доц. д-р Александър Стоянов Омарчевски** да заеме академичната длъжност „**професор**“ в професионално направление **2.4. Религия и теология** по научната специалност **Обща история на Църквата (I-XI в.)**.

София, 30.05.2016 г.

(доц. д-р Павел Павлов)